

CO DĚLÁ GALERIE A NÁVŠTĚVNÍK NEVIDÍ

Galerie, specializovaná muzea podle definice ICOM¹, se sbírkami zapsanými v centrální evidenci ministerstva kultury ČR spravují nezaměnitelné kulturní bohatství specifického druhu, a to výtvarné umění. Nároky na profesionalizaci muzeí umění se v průběhu 20. století několikrát významně proměnily. Instituce dnes musí dostát ve své činnosti statisticky významnému počtu mezinárodních standardů a sdílených praxí, které si však běžný návštěvník galerie s činností galerie často ani nespojuje.

POVINNOSTI GALERIE PODLE ČESKÉHO ZÁKONA O SBÍRKÁCH MUZEJNÍ POVAHY

- **Zpracovat a dodržovat sbírkotvornou koncepci nebo strategii** – *k naplnění tohoto úkolu musí v galerii pracovat specialisté, kteří sledují vývoj a proměny výtvarného umění a znají aktuální stav uměleckohistorického bádání; koncepce musí odpovídat charakteru dosavadní sbírky a ovlivňuje, jak se bude sbírka galerie dále rozšiřovat, aby byla novými přírůstky zhodnocována;*
- **Odborně zpracovávat a evidovat sbírku** – *sbírkový zákon určuje povinnou podobu sbírkové evidence, která musí být průkazná, standardizovaná, autentizovaná a odborně správná, aby mohla „sloužit jako zdroj poznatků, získávaných z ‘muzealizovaného’ poselství o světě“ (Jiří Žalman), to zase předpokládá neustálé doplňování odborných znalostí a práce s jednotlivými předměty, podle sbírkové evidence musí být předmět dobře vyhledatelný a snadno identifikovatelný (včetně obrazové dokumentace);*
  - **Periodická inventarizace sbírky** – *vztahuje se k evidenční práci, zákon předepisuje pravidelnou periodu, během níž musí být všechna v centrální evidenci zapsaná inventární čísla sbírky zinventarizována, po ukončení jedné inventarizační periody začíná další; inventarizace ověřuje nejen fyzickou existenci sbírkového předmětu a jeho soulad se sbírkovou evidencí, ale i stav sbírkového předmětu a jeho uložení;*
- **Zajistit ochranu a bezpečnost sbírky**
  - *před krádeží a vloupáním (tyto režimy je třeba zajistit i při výpůjčkách);*
  - *před poškozením, zejména nepříznivými vlivy prostředí (tj. zejména klimatické podmínky jako je správná teplota a vlhkost nebo světelné podmínky, které se liší podle charakteru sbírkového materiálu), tyto vlivy je třeba sledovat nejen v mateřské instituci, ale i při všech pohybech sbírkových předmětů;*
  - *zajistit konzervování a restaurování sbírky – náklady na správu originálů výtvarného umění jsou nejvyšší mezi muzejními sbírkami, minimální počet krajských galerií však disponuje vlastním restaurátorským ateliérem, aby předcházely rozsáhlejším poškozením, takže tyto služby musí zajišťovat ve spolupráci s externími restaurátory.*
- **Zajistit uchování sbírky v její celistvosti, jak je zapsána v centrální evidenci** – *od platnosti nového občanského zákona je sbírka věcí hromadnou;*
  - *náležitá péče a správa musí být věnována nejen vystavovaným a půjčovaným sbírkovým předmětům, ale zejména těm uloženým v depozitářích.*

MEZINÁRODNÍ STANDARDY PRÁCE SE SBÍRKAMI (DOPORUČENÍ EU)

- **Zajištění patřičné péče (due diligence)** = dodržování všech nezbytných standardů a etických kodexů muzejní práce a péče o sbírky – například:
  - *odpovědná manipulace s předměty*

---

¹ ICOM = Mezinárodní rada muzeí (International Council of Museums) je mezinárodní profesní nevládní organizace se statutem konzultanta UNESCO. Byla založena roku 1946.

- *dodržování všech bezpečnostních pravidel*
- *používání obalového materiálu v muzejním standardu (klima bedny pro transporty, nekyselý papír na obaly, paspartování a rámování kreseb a grafiky)*
- *dodržování správných klimatických a světelných podmínek (ty se však liší podle charakteru materiálu, z něhož nebo na němž je umělecké dílo vytvořeno;*
- *Prevence nezákonného pohybu kulturních statků – tj. nepřijímat do sbírek a na muzejní výstavy předměty pochybného nebo nedoloženého původu nebo nelegalizovat výstavní činnosti v renomovaných muzeích falzifikáty;*
- *Zajištění nejvyšších možných bezpečnostních standardů při každé výpůjčce – při jejich dodržení se doporučuje přijetí podílu na zajištění výpůjčky prostřednictvím přijetí státní záruky (umožňují-li to předpisy dané země) případně vzájemným rozdělením rizik, kdy nebude uplatněno plné komerční pojištění.*

Kurátoři výtvarné sbírky musí být takoví odborníci, kteří jsou schopni interpretovat umělecká díla (sbírkové předměty), znát jejich hodnotu a zařazovat je do kontextu nejen svěřené sbírky. Vše musí probíhat v souladu s aktuálním stavem vědeckého poznání a vývoje výtvarného umění (pokud se jedná o sbírku současného umění, kde musí prokazovat spíše kritické myšlení a cit pro kvalitu v umění).

„Muzejní pracovník se musí řídit dvěma hlavními zásadami: Za prvé, muzea reprezentují závazek vůči veřejnosti a jejich význam pro společnost je přímo úměrný kvalitě poskytovaných služeb. Za druhé, intelektuální schopnosti a odborné znalosti samy o sobě nestačí a musí být podmíněny vysokou úrovní etického jednání.“²

Zajištění těchto základních úkolů je v galeriích časově, finančně i odborně jednou z nejnáročnějších povinností, protože se jedná o práci s jedinečným, zpravidla jiným způsobem nenahraditelným originálním sbírkovým materiálem vysoké umělecké i historické hodnoty.

---

² Etický kodex ICOM